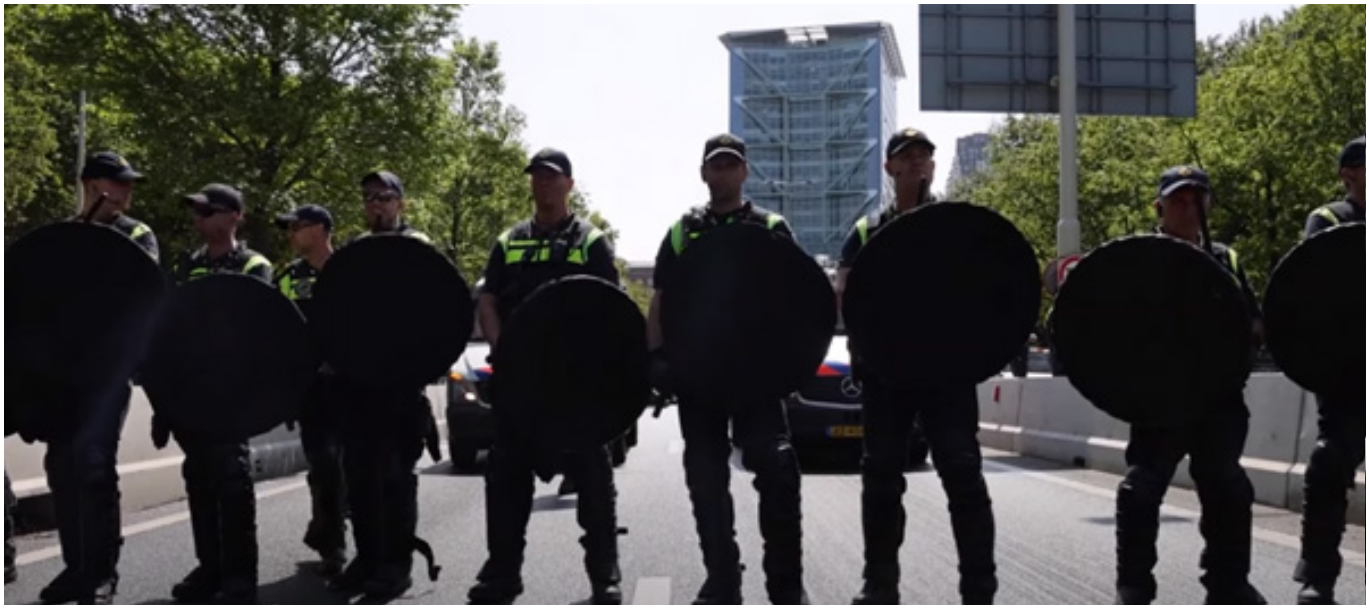

Waarom werden de Blokkeerfriezen vervolgd en bestraft en waarom gaan de klimativisten van XR vrijuit?

Posted on 31 mei 2023 by Bart Collard

Op zaterdag 27 mei werden 1579 mensen aangehouden, nadat klimaatactivisten van Extinction Rebellion voor de zevende maal de Rijksweg A12 blokkeerden. Op veertig demonstranten na – zij hadden naast het blokkeren van de weg mogelijk ook andere strafbare feiten gepleegd, zoals het bijten van een agent – werden alle aangehoudenen vrijwel direct erop vrijgelaten. Een dag later zat slechts alleen de bijter nog in hechtenis. De aanhoudingen waren er primair op gericht om de strafbare feiten te doen stoppen.

Het blokkeren van een weg is als misdrijf strafbaar gesteld, met ten hoogste een straf van negen jaren gevangenisstraf, in artikel 162 van het Wetboek van Strafrecht. De 'Blokkeerfriezen', die in november 2017 de Rijksweg A7 versperden, zijn ook veroordeeld op grond van dit artikel.

Eerder ook: preventieve arrestatie

In oktober 2021 arresteerde de politie 21 mensen van een milieuorganisatie in verband met een voorgenomen blokkade van de Rijksweg A12; de blokkade had nog niet plaatsgevonden. De verdachten werden veroordeeld tot taakstraffen.

Wellicht verwacht u nu een zwaardere straf voor de 1579 aangehouden demonstranten. Het delict is nu immers 'voltooid' en op veel grotere schaal uitgevoerd, waardoor er meer hinder en gevaar is ontstaan. Het OM kiest er echter voor om hen niet te vervolgen.

De persofficier van justitie geeft een toelichting, die hij begint met de woorden dat het demonstreren op de snelweg niet is toegestaan. Hij benoemt echter dat sprake is van overtreding van de Wet op de openbare manifestaties, omdat de burgemeester de demonstratie vooraf had verboden. 'Dat is wel een gering strafbaar feit.' Op het eerder genoemde artikel uit het Wetboek van Strafrecht gaat hij niet in.

Achteraf stelt het OM in een schriftelijke verklaring dat de eerste mensen die de A12 bezetten wel degelijk in het kader van de wegversperring zijn aangehouden, maar kennelijk worden ook zij niet vervolgd. 'Maar iedereen die daarna komt, als de weg al buiten gebruik is, draagt in feite niet meer bij aan de gevaarzetting. Zij sluiten zich aan bij een manifestatie die door de burgemeester niet is toegestaan.' Dat is een bizarre redenering, want deze mensen hebben bewust geparticipeerd in de bezetting. Zij liepen wellicht toevallig niet geheel vooraan in de massa. Ook hebben ze allemaal de weg bezet *gehouden*.

Nuancerend legt de persofficier uit dat de ervaring heeft geleerd dat de meeste van deze milieudemonstranten zich vreedzaam opstellen. Een relevante vraag is: doet dat ertoe? Als activisten de Tweede Kamer zouden bezetten is het toch ook irrelevant of dat vreedzaam gebeurt? Het zou betekenen dat allerlei belangrijke geplande werkzaamheden geen doorgang kunnen vinden. Het zou een aanval op onze democratische rechtsstaat zijn, waardoor vervolging dient plaats te vinden.

Rechter zou toch niet straffen

Het blokkeren van een (snel)weg veroorzaakt serieuze hinder. Het OM beredeneert

dat onder andere niet wordt vervolgd omdat 'de mate van overlast die de demonstratie veroorzaakt [heeft] beperkt is'. De ANWB waarschuwde echter voor ernstige drukte rondom Den Haag en adviseerde andere verkeersdeelnemers om de A12 te vermijden. Maar zo'n wegblokkade leidt niet alleen tot hinderlijke maar ook tot gevaarlijke situaties. Minuten later zouden er als gevolg van de blokkade nog auto's op elkaar kunnen botsen.

Het OM verwacht echter niet dat de rechter straffen zou opleggen. 'En dan staat het voeren van honderden zaken in geen verhouding meer tot wat het zal opleveren. Dus deze mensen worden aangehouden om het strafbare feit te beëindigen, namelijk die snelwegblokkade. Maar daarmee is dan het belangrijkste doel van die aanhouding wel bereikt.'

De samenvatting van die woorden is dat het blokkeren van een (snel)weg weliswaar strafbaar is in Nederland, maar als het gaat om een verder vreedzaam protest en om tientallen of honderden demonstranten, er geen strafvervolging zal plaatsvinden, en dus ook geen veroordeling. De moeite die dat zou kosten staat volgens het OM niet in verhouding tot de investering van haar capaciteit.

Het OM erkent dat 'een deel van deze actiegroep bewust stuurt op zo veel mogelijk arrestaties, om daarmee aandacht te vragen voor het doel waarnaar ze streven. Daar is het strafrecht niet voor bedoeld'. Maar dat is geen reden om geen vervolging in te stellen. Er is bewust een misdrijf gepleegd dat heeft geleid tot gevaar of hinder voor andere mensen.

Gaat de discussie voor het OM wellicht om iets anders? Een terecht punt van het OM is namelijk dat 1579 strafdossiers aanzienlijk veel 'papierwerk [genereren] voor de politie, die het al druk genoeg heeft'. Waarschijnlijk kan de politie al die dossiers inderdaad niet opmaken, aangezien er tientallen uren werk per demonstrant bij komt kijken; nog afgezien van de tijdsinvestering van het OM zelf en van de rechters. Maar dat is een meer pragmatisch vraagstuk.

Hoe moet worden omgegaan met actiegroepen die zo massaal wetovertredingen plegen dat de strafrechtketen overbelast zou raken bij vervolging? Dan zou toch tenminste een deel van de misdadigers bestraft kunnen worden? En betekent zulke straffeloosheid niet dat wordt gezwicht voor de kracht van de milieuorganisatie?

Groot risico op willekeur

Jan Struijs, voorzitter van de politievakbond NPB, stelt: 'Als ze niet worden vervolgd, zijn mensen geneigd het de volgende keer weer te doen. (…) Je moet een lijn trekken. Anders krijg je dat zij zeggen: 'We doen wat we willen.''

Het niet-vervolgen van deze wetovertreders brengt een groot risico op toekomstige willekeur met zich mee. Want het zou betekenen dat boeren, boze Friezen, of welke andere groep dan ook, voortaan binnen bepaalde kaders straffeloos een weg kunnen bezetten. Extinction Rebellion zal dit vieren als een overwinning en zal zulke acties blijven voortzetten. Dat kan niet wenselijk zijn. Demonstreren is belangrijk – en over het algemeen een goede zaak – maar het mag in beginsel niet leiden tot ernstige schade, gevaar of hinder voor anderen.

Bart Collard *is criminoloog en publiceert regelmatig in Wynia's Week.*

De donateurs maken ***Wynia's Week*** *mogelijk. Doneren kan op verschillende manieren. Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*